

Foredragsholder:	Kunnskapsminister Kristin Halvorsen
Arrangement:	Karl Evang-seminaret 2011
Arrangør:	Statens Helsetilsyn
Dato:	20. oktober 2011
Sted:	Høgskolen i Oslo og Akershus

Utdanning og helse

Skolens læringsmiljø – tverrfaglig innsats

Innledning

Vår felles kunnskap og arbeidsevne utgjør den største delen av nasjonalformuen, vår viktigste kapital.

- 20% av befolkningen, utgjør 100 % av framtida!
- For den enkelte kan skolegang og utdanning være avgjørende for om man får et liv med muligheter, deltakelse, psykisk og fysisk helse.
- Å opprettholde god helse er en aktiv prosess. Derfor må vi som har ansvaret for skole og opplæring, være bevisst strategier og tiltak som er effektive for å ivareta og fremme god helse, og da både den fysiske og den mentale helsa. Psykisk og fysisk helse er ofte to sider av samme mynt. Skolen må alltid se det som sin oppgave å skape et miljø som ivaretar *hele* mennesket.
- Og denne oppfatningen må gjennomsyre alle nivåer.
- Vi trenger et langt sterkere forebyggingsperspektiv i skolen. Forståelsen for hvilken betydning skolen kan ha for å bedre folkehelsa er for dårlig.

- Jeg har, som mange sikkert har merket seg, fått motbør i bøtter og spann for å ha kjempet inn noen skarve gulrøtter! Jeg mener vi er nødt til å samle alle gode krefter for å klare å snu innsatspyramiden på dette feltet.
- På læringsfeltet har vi snudd innsatspyramiden for å sikre at det ikke er store hull i elevenes grunnleggende ferdigheter de første skoleårene. Slik må vi også tenke om helse.
- Vi må forebygge i stedet for å reparere, og dette er også hovedintensjonen i samhandlingsreformen.
- Samhandlingsreformen er en omfattende reform, og en grunnleggende omstilling på helsefeltet krever at skolen får en sentral rolle og prioriteres høyt.
- Vi er ikke der nå. Helsesøstre slår alarm om for få stillinger og mangelfull satsing. Tilsyn med kommunene viser at for mange elever kommer til låst dør når de trenger å bli sett av en helsesøster.

Laget rundt læreren

- Skolen skal ha et system av voksne som reagerer når en elev har det vanskelig.

- Aktivitetsnivået er lavere enn tidligere antatt: Kartlegginger av 9- og 15-åringer og voksne, viser at det er store forskjeller og en polarisering i aktivitetsnivået. De 10 % mest aktive, har et tre til fire ganger så høyt fysisk aktivitetsnivå sammenlignet med dem som er minst aktive.
- Kartlegginger viser at barn har en aktivitetstopp etter skoletid i fritiden, og at det ikke finnes tilstrekkelig kunnskap om aktivitetsnivået til minoriteter og utsatte grupper.
- **Totalt aktivitetsnivå synker med 31 % fra 15-årsalderen til 20-årsalderen**, viser en landsomfattende norsk undersøkelse fra 2008-2009.

- Vi har tall som viser at norske elever trives i skolen, men de opplever oftere stress enn før.

Mange unge sliter med overvekt og psykiske lidelser.

- Det er lett å forstå lærere som føler seg utilstrekkelige i møte med elever med omfattende sosiale og psykiske problemer.

- Vi skal sørge for at det blir færre elever per lærer, og det vil gjøre det lettere for læreren å se hver enkelt, og fange opp elevenes styrker og utfordringer. Men lærerens oppgaver har en yttergrense, og skal ikke bevege seg utover det som ligger til de pedagogiske kjerneoppgavene. For at læreren skal få gjort en god jobb må det gode støttespillere til.

- Helsesøster og skolehelsetjenesten er nødvendige støttespillere og har uvurderlig betydning i denne sammenhengen.

Folkehelsa i fare? Nedgang i fysisk aktivitet

Tendensen er klar. Norske ungdommer rører ikke nok på seg, og dette kan være begynnelsen på et gigantisk helseproblem.

For et drøyt år siden kom helsedirektoratet med en sammenfatning av studier som bekrefter dette:

Det fysiske aktivitetsnivået blant 15-åringer plasserer Norge blant den fjerdedelen av land med lavest fysisk aktivitet (43 land er inkludert i sammenligningen).

De som allerede er aktive blir mer aktive, og de som er mindre aktive blir enda mer passive.

Vi som bor i Norge har flest biler per husstand og vi kjører stort sett dit vi skal.

Kanskje virker økonomisk velstand negativt på aktivitet og helse?

Fysisk aktivitet gir en rekke dokumenterte *effekter på helsen*.

Allsidig fysisk aktivitet i barne- og ungdomsårene er avgjørende for normal vekst og utvikling, og nødvendig for god helse både i oppveksten og senere i livet. Barn og unge som er fysisk aktive vil også ofte være det som voksne.

- Når det gjelder barn og unge spesifikt, viser en norsk kartlegging fra 2005-06 som registrerte fysisk aktivitet objektivt, at **75 % av 9-årige jenter og 91 % av 9-årige gutter oppfyller gjeldende anbefalinger til fysisk aktivitet. Blant 15-åringene har bare halvparten av jentene og 54 % av guttene tilsvarende aktivitetsnivå. Fra 9- til 15-års alder synker det totale aktivitetsnivået med 31 %.** Det er ingen kjent biologisk årsak som kan forklare de store variasjonene i aktivitetsnivå mellom alder og kjønn.
- Blant den voksne befolkningen vet man at det er forskjeller i fysisk aktivitetsnivå mellom sosiale grupper. Ser man på selvrapportert fysisk aktivitet minst 60 minutter per dag, blant barn og unge, ser man en tydelig gradient fra lav til høy sosioøkonomisk gruppe. En annen kartlegging hvor fysisk aktivitet er registrert med aktivitetsmålere som registrerer all fysisk aktivitet blant 9- og 15-åringer, viser imidlertid ingen forskjell i fysisk aktivitetsnivå i forhold til foreldrenes utdanningsnivå. Dette viser at bilder er sammensatt og at det ser ut til ikke å være noen forskjell når man tar med et bredere perspektiv av aktiviteter.

Fysisk aktivitet gir utslag i bedre konsentrasjon og derigjennom bedre evne til å gjennomføre oppgaver og lære.

Skolen er derfor en meget viktig arena for fysisk aktivitet.

Fysisk aktivitet lønner seg og er langt mer enn faget kroppsøving.

- Derfor har vi fra august 2009 gitt elever på 5.- 7. årstrinn en rett til jevnlig fysisk aktivitet *utenom* kroppsøvingsfaget.

Formålet er å legge til rette for en mer variert og aktiv skoledag for elevene.

Fysisk aktivitet har positive effekter både for læringsmiljø og læringsutbytte, og for fysisk og psykisk helse.

- Læring gir mestring - og mestring gir bedre helse. Alt henger sammen med alt, som en klok kvinne en gang sa.

Psykisk helse

- Det er ingen spøk å være ung. Ungdommer er ikke barn, de er heller ikke helt voksne. De må finne sine egne

- **15-20 prosent av ungdom har psykiske plager** som varierer i varighet, alvorlighet og intensitet, og som omfatter både *emosjonelle lidelser* (nedstemthet, engstelse og problemer med spising og søvn) og *atferdsforstyrrelser* (aggresjon, irritabilitet, norm- og regelbrudd og konsentrasjonsvansker).
- Andelen barn og unge som har psykiske plager som påvirker deres funksjonsnivå, er høyest i 15-16-års alderen. Rundt 17 prosent (25 prosent av jentene og 9 prosent av guttene) i denne aldersgruppen har psykiske plager. Rundt 8 prosent av unge har en psykisk lidelse med større symptombelastning og flere symptomer. Hos denne gruppen er den psykiske helsen så dårlig at de har behov for behandling fra spesialisthelsetjenesten.

sannheter, ta viktige valg, bygge seg en identitet og lære å fungere godt sammen med andre.

Mange opplever et uforholdsmessig stort press og vil kanskje fra tid til annen trenge hjelp til å få orden på vanskelige spørsmål.

Stress

Forskningen tyder på at elever i løpet av ungdomsskolen opplever økende stress på grunn av skolearbeid. Blant femtenåringene oppgir rundt halvparten at de blir stresset. Flere jenter enn gutter sliter med dette, og andelen øker med alderen.

Hverdagen oppleves som for stram, med få valg, og for lite variasjon i måter å lære på. Mange føler seg utilstrekkelige på grunn av et

for ensidig trykk på at alle elever skal prestere i såkalte ”akademiske ferdigheter”.

Hva skjer med disse elevene? Motivasjonen synker. For mange begynner denne utviklingen allerede på femte trinn på barneskolen. Bunken nås på ungdomsskolen.

Problemet har økt betraktelig siden 90-tallet, men det har ikke vært noen store endringer de siste årene.

- Det ser ut til at oppfatningen av et ”teoritungt” ungdomstrinn er sammenfallende i tid med økningen i skolestress. Begge endringene skjedde i løpet av 90-tallet.
- Derfor er de store endringene som er på gang i ungdomsskolen så viktige. Valgfagene kommer tilbake, og elevene vil få mer praktisk og variert læring. 8.klassingene starter opp allerede til høsten. Vi styrer nå i motsatt retning, og sørger for en ungdomsskole som vil virke motiverende for flere.

Betydningen av et godt læringsmiljø

- God skoleutvikling handler ikke bare om å oppnå gode resultater i fag. Gode læringsresultater kommer gjennom å sørge for en bred tilnærming til kunnskap og læring.
- Gode resultater skjer når fagkunnskap går hånd i hånd med læringsmiljøet. I et godt læringsmiljø inngår både klasseledelse,

Fakta om nasjonal satsing:**Et bedre læringsmiljø 2009
- 2014**

Følgende faktorer er sentrale i arbeidet for et godt læringsmiljø:

- Positive relasjoner mellom elev og lærer
 - Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene
 - Lærers evne til klasseledelse og undervisningsforløp
 - Godt samarbeid mellom skole og hjem
 - God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen
-

holdningsarbeid, psykososialt miljø og samarbeid mellom skole og hjem.

- Alle elever i norsk skole har en individuell rett til et fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dette er forankret i loven.

- Den enkelte elev skal oppleve trygghet og føle seg inkludert. Dette er grunnleggende forutsetninger for trivsel og læring. Derfor må vi satse på et godt læringsmiljø for alle elever.

- Lærers arbeid som leder er den enkeltfaktoren som har størst betydning for læringsmiljøet. Den nasjonale satsingen ”Bedre læringsmiljø” som ble lansert i desember 2009, inneholder derfor blant annet et omfattende forskningsbasert veiledningsmaterieell til bruk for skoleeiere og skoler.

- Lærere og skoleledere har tatt vel i mot ”Bedre læringsmiljø”. Det viser at skole-Norge er motivert og klar for å arbeide med læringsmiljøet.

Et godt læringsmiljø og gode kår for kunnskap er uløselig knyttet sammen. Det danner grunnlaget for det meste som gjøres i skolen.

- Et godt læringsmiljø kommer alle elevene til gode, og skoler som oppnår gode resultater for elevene sine, trekker opp resultatene for alle elevgrupper.
- Et godt læringsmiljø kan være med på å minske betydningen av sosial bakgrunn for elevenes skoleprestasjoner.
- Et godt læringsmiljø er ikke noe vi kan jobbe med isolert. Det må være en integrert del av skolens arbeid. En tenkemåte som gjennomsyrer det faglige og det sosiale arbeidet.
- Bråk og uro hemmer læring og er et problem i norske klasserom. Gode læringsmiljøer sparer tid. Mindre tid til for eksempel å få klassen i ro, lar læreren bruke mer tid på det viktigste, nemlig undervisningen.
- Nasjonale og internasjonale undersøkelser viser at svært mange elever mener de har et godt læringsmiljø og et godt forhold til lærerne sine. Det er positive utviklingstrekk når det gjelder læringsmiljø og læringsresultater. Samtidig bekreftes at utviklingspotensialet er stort.
- Læringsmiljø og læring i fag er ikke motsetninger, men forutsetter hverandre!

Skoleledere

- Rektors ansvar å sikre et godt skolemiljø og følge opp arbeidet. Rektorer må være dette ansvaret bevisst.
- Derfor styrket vektleggingen av læringsmiljø i utdanningstilbudet til rektorer for å øke denne viktige kompetansen. Dette er et tilbud som retter seg mot alle nytilsatte rektorer, og rektorer uten slik utdanning fra før.

Mobbing

- Et godt læringsmiljø er også sentralt i forhold til bekjempelse av mobbing. Det er lite mobbing på skoler med godt læringsmiljø.
- Mobbing er en stor utfordring i norsk skole.
- Elevundersøkelsen viser stabilitet. Rundt 1 av 20 elever opplever mobbing en eller flere ganger i uka.
- Det er et altfor høyt tall!

Hva gjøres i arbeidet mot mobbing?

- Nøkkelen til gode læringsmiljø er at skoler jobber systematisk over tid. Er det én ting forskningen viser, er det at det langsiktige, helhetlige og systematiske arbeidet er det som gir effekt.
- KD gir støtte til ulike programmer for bedre læringsmiljø og mot mobbing
- Barnombudets ressurser styrkes slik at ombudet kan utvide sitt arbeid med mobbing i skolen og elevenes psykososiale miljø.

- I januar i år skrev regjeringen og sentrale nasjonale parter under på et nytt Manifest mot mobbing. Manifestet skal gjelde for fire år.
- Alle landets ordførere er invitert til å bli med på samarbeidet gjennom å undertegne på egne kommunale manifest.
- Så langt har over to 300 av landets ordførere meldt seg på, og forpliktet kommunen sin til å arbeide mot mobbing.
- Manifestpartene enige om å lansere årlige kampanjer som setter fokus på områder som er viktige i kampen mot mobbing.

- Årets kampanje er nettopp avsluttet og hadde fokus på digital mobbing.
- Digital mobbing ofte kalt ”skjult” mobbing fordi den foregår på steder som mange voksne ikke har oversikt over.
- Selv om mobbingen er skjult for mange voksne, så er den veldig synlig for barn og unge som ferdes på nettet, og som utmerket godt får med seg hva som skjer på ulike nettsted.
- Sårende meldinger, bilder eller videoer kan ofte bli liggende ute på nettet lenge, og være synlig for et stort antall personer, før de blir slettet. For den som mobbes kan dette være ekstra vondt.

- Mobbeofre kan ofte oppleve alvorlige psykiske plager som preger dem resten av livet. Også de som selv mobber kan oppleve alvorlige konsekvenser. Blant annet er de overrepresentert i

kriminalstatistikken og har utfordringer i relasjoner med andre mennesker.

- Å bekjempe mobbing kan derfor gi dobbelt gevinst! Vi kan ikke tillate oss å ta pauser i kampen mot mobbing.

Betydningen av skolehelsetjenesten

- Mitt utgangspunkt i dag:
 - skolens arbeid med læring og læringsmiljø er vår sektors primæroppgave
 - skolehelsetjenesten er sentral i skolens forebyggende arbeid
 - tverrfaglig samarbeid er nøkkelen
- Kommunene må fortsette å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Og tilgjengeligheten må bli bedre ved at kapasiteten bygges ut. Det gjelder særlig i videregående skoler.
- Tjenesten skal ha et «friskfokus» og se like mye etter sterke sider hos elevene som etter risikofaktorer, problemer og sykdom. Den skal være en positiv forsterker. Støtte, bekreftelse og oppmuntring er like viktig som å korrigere og avdekke skjevutvikling og sykdom.
- For at tjenesten skal fungere etter intensjonen, må den være tilgjengelig. Gode åpningstider øker pågangen. Dette er dessverre svært ofte ikke tilfellet.

- Skolehelsetjenesten er en lovpålagt tjeneste som skal tilby helseundersøkelser, veiledning og rådgivning i forbindelse med mestring av fysiske, psykiske og sosiale forhold.
- Kommunene har et selvstendig ansvar for å oppfylle disse lovkravene.

Skolehelsetjenesten har som formål:

- å fremme psykisk helse
 - å fremme gode sosiale og miljømessige forhold
 - å forebygge sykdommer og skader
- For helsestasjons- og skolehelsetjenesten har regjeringen følgende mål:
 - tidlig identifisering og god oppfølging av barn i risikogrupper
 - økt tilgjengelighet til skolehelsetjenesten
 - Skolehelsetjenestens arbeid med å identifisere og håndtere risikofaktorer og helseproblemer som har konsekvenser for skolemotivasjon, innsats og mestring.

SINTEF har i en rapport konkludert med at halvparten av elevene er i kontakt med skolehelsetjenesten hvis tjenesten er tilgjengelig over tid. 93 prosent av ungdom og foresatte til barn med psykiske problemer opplever at de møtes på en positiv og ivaretaende måte.

- Det er dessverre slik at Skolehelsetjenesten er mangelfullt utbygd de fleste steder.
- Dette er en stor utfordring for kommunene!
- Helsemyndighetene har blant annet gjennom samhandlingsreformen vist til betydningen av å styrke skolehelsetjenesten. *Samhandlingsreformen* legger føringer for å styrke forebyggingsinnsatsen som en viktig del av en ny framtidig kommunerolle.

Tverrfaglig innsats

- Skolehelsetjenesten styrker skolens samlede ressurser og kompetanse på sosialpedagogiske spørsmål, blant annet i forhold til psykisk helse.
- Skolehelsetjenesten har også et godt utgangspunkt for tverrfaglig samarbeid med andre yrkesgrupper.
- Det sosialpedagogiske fagfeltet i skolen er stort og kan i mange tilfelle sammenfallende med det arbeidet som gjøres av skolehelsetjenesten.
- Den sosialpedagogiske rådgivingen utføres som oftest av lærere, men det er ikke et krav i opplæringsloven at sosialpedagogiske rådgivere må ha undervisningskompetanse. Her ligger det muligheter for skolene til å ansette personer med annen bakgrunn.

- Lærerne bruker mye tid på å følge opp elever med ulike problemer av sosial eller psykologisk art.

- En undersøkelse viste at nær 75 prosent av grunnskolelærere mente at de brukte mye tid på enkeltelever utenom undervisningstiden.
- 35 prosent av lærerne oppgir at de bruker mer 20 prosent av arbeidstiden utenom undervisningstiden på elevkontakt.
- 25 prosent av lærerne er uenig eller svært uenig i at de på skolen har tilgang til nødvendig sosialpedagogisk kompetanse til å håndtere utfordringer som oppstår i klasserommet.

- Jeg mener at ulike yrkesgrupper, med ulik kompetanse og ulikt perspektiv, har stor betydning for læringsmiljøet. Og samarbeidet med skolehelsetjenesten er særdeles viktig både for elever, foreldre og lærere!
 - Dessverre kan det se ut som skolehelsetjenesten for sjelden trekkes inn i skolens arbeid for å bedre barn og ungdoms læringsmiljø.
 - Mange steder ser vi et godt tverrfaglig samarbeid. Svært mange skoler har tverrfaglige team som er lavterskeltilbud til elever og foreldre. Lærere kan melde saker og få støtte og hjelp i sitt arbeid.
 - Å satse på utvikling av det tverrfaglige samarbeidet betyr at vi kan bygge et "lag" rundt læreren. Læreren er selvsagt sentral i det

psykososiale arbeidet og står i første linje når det gjelder å avdekke og følge opp elevenes behov.

Frafall

- Vi har satt i gang omfattende tiltak for å få ned frafall i videregående gjennom Ny GIV, en nasjonal dugnad for å øke gjennomføringen.
- Her trenger vi skolehelsetjenesten til å spille på lag. For en ungdom som er i ferd med å miste tilknytningen til skolesamfunnet kan det være helt avgjørende å ha kontakt med en nøytral voksen som kan hjelpe til å finne veier ut av problemer som er veldig sammensatte.
- En tverrfaglig skolehelsetjeneste kan i tett samarbeid med skolen, elevene og foreldre følge opp både fravær og frafall allerede fra grunnskolen.
- Skolehelsetjenesten muligheten til å samarbeide tett med skolen om systematiske og langsiktige tiltak, som kan påvirke elevenes evne til å mestre hverdagens krav og fullføre skolegangen.
- En styrking av det psykososiale arbeidet vil være et viktig element for å redusere frafall i videregående opplæring.
- Frafall har en høy pris! For den enkelte og for samfunnet. Reduksjon av frafall er også satsing på helse!

- ”Overgangsprosjektet” er en del av Ny GIV og handler om tett oppfølging av de svakest presterende elevene etter første termin i 10. trinn. Prosjektet skal gå over tre år, det vil si ut 2013.

- Målgruppen for Overgangsprosjektet er kjennetegnet ved at dette ofte er elever som er lite motivert for opplæring, har høyt fravær og/eller ved at de ikke har opparbeidet seg tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter.
- Hvert år er det 4000–5000 elever med under 30 grunnskolepoeng som begynner i videregående opplæring. Dersom elever med så lave karakterer skal lykkes i videregående opplæring, vil de ha behov for særskilt organisert støtte og oppfølging, særlig til grunnleggende skrive-, lese- og regneopplæring.
- Det er viktig for disse elevene at de får en annen pedagogisk tilnærming til opplæringen i fag enn de har opplevd tidligere. 100-vis av lærere er skolert med dette som siktemål i det første året. Alle fylkeskommuner er med
- Fylkeskommunene og prosjektkommunene arbeider systematisk sammen for å lette overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring gjennom ulike tiltak, bl.a. sommerskole, forkurs til videregående opplæring og/eller tilbud om sommerjobb.

- OT/NAV-16-19: Et stort antall unge er verken i vgo eller arbeid, disse mottar i dag ikke tilstrekkelig oppfølging og bistand.

- Målet med prosjektet er at flest mulig i målgruppen mellom 16 og 19 år motiveres og kvalifiseres til deltakelse i opplæringsløp som fører til grunnkompetanse, yrkeskompetanse eller studiekompetanse. Dette krever et bedre og mer forpliktende samspill mellom de virkemidler som fylkeskommunen, kommunene og NAV rår over.

- Den fylkeskommunale *Oppfølgingstjenesten* (OT) mangler god nok oversikt over denne gruppen.
- NAV forholder seg til ungdom som på egen hand registrerer seg ved sitt lokale NAV kontor, mens oppfølgingstjenesten skal ta kontakt med hver enkelt ungdom mellom 16-21 som ikke søker vgo eller slutter underveis i opplæringen.
- NAV har registrert om lag 4-5000 unge under 20 år som arbeidssøkende. SSB definerer hele 14 000 unge mellom 15-19 år som reelt arbeidsledige.
- *Ungdom utenfor skole og/eller arbeid* er ofte i en sammensatt og vanskelig situasjon. Det er derfor viktig at den oppfølgingen som gjøres fra OT og NAV inngår i en sammenheng av støttefunksjoner.

Kampen mot frafall må starte tidlig

- Jeg har nylig lagt fram en stortingsmelding om ungdomstrinnet.
- Formålet med meldingen om ungdomstrinnet er å skape et mer praktisk, motiverende og relevant ungdomstrinn.

- Dette skal bidra til bedre læring som igjen har konsekvenser for resten av livet.
- I arbeidet med meldingen har jeg fått innspill fra lærere, elever og foreldre fra hele landet.

De fortalte blant annet at:

- Mange elever opplever at undervisningen ikke føles relevant.
- Det er for mye teori og for lite praksis.
- Det er for få valgmuligheter og liten mulighet til å velge fag og temaer som elevene selv er opptatt av og motivert for.
- Mange vil gjøre lekser på skolen.
- Ingen ønsker en slappere ungdomsskole. Mange savner større utfordringer

- Vi foreslår i meldingen bl.a. å gjennomføre program for kompetanseheving i klasseledelse, satse på lese- og regneopplæring og å innføre valgfag.
- Disse tiltakene vil bidra til bedre læringsmiljø og bedre læring – og dermed ruste ungdommene til et godt liv.

Avslutning

- Det er ikke sånn at vi sender hjernen til skolen på egen hånd, og lar resten bli igjen hjemme. Skoleelever er hele mennesker.
- Folkehelsen ivaretas best gjennom et godt læringsmiljø og en variert skoledag som inviterer eleven til aktivitet og deltakelse.

- Utdanningssektoren og helsesektoren har felles utfordringer når det gjelder å ruste barn og unge for fremtiden.
- Fra et helsemessig ståsted er det viktig at skolesektoren lykkes med sin hovedoppgave: å gi alle barn like muligheter til læring og at de lykkes i sitt læringsarbeid.
- Utdanning, kunnskap og kompetanse bidrar til inkludering i arbeidslivet, til bedre økonomi og bedre helse, større samfunnsdeltakelse. Gjennom å jobbe for en skole som klarer å møte elevene sine på hjemmebane- en skole som åpner muligheter og gir rom for at alle kan være i utvikling driver vi aktivt helseforebyggende arbeid. Vi trenger skolehelsetjenesten med oss på laget.